

Universitatea "Al. I. Cuza" Iași
Facultatea de Istorie
Master de istoria evreilor și ebraistică

PROGRAMA ANALITICĂ

IZVOARE PRIVITOARE LA EVREII DIN MOLDOVA ȘI BUCOVINA (SFÂRȘITUL SEC. XVIII – ÎNCEPUTUL SEC. XX)

Anul II, Semestrul I, număr ore de curs 2, număr ore seminar 2

Anul universitar 2009-2010

Obiectivele cursului:

Cursul își propune să lărgescă orizontul cunoașterii pentru tinerii absolvenți ai Facultății de Istorie și nu numai, în problematica vastă a istoriei uneia din minoritățile etnice ce a conviețuit cu românii de-a lungul timpului în spațiul est-carpatic și anume, evreii.

Conținutul de bază:

- I. Introducere
- II. Considerații privind situația evreilor în Europa Luminilor și în Moldova în secolul al XVIII-lea.
- III. Situația demografică evreilor din Moldova și Bucovina la sfârșitul sec. XVIII și la începutul sec. XX. (Imigrări și emigrări)
- IV. Emancipare, integrare și asimilare
- V. Evreii din Principatele Române în timpul domniei lui Al. I. Cuza
- VI. Statutul juridic al evreilor în timpul domniei lui Carol I
- VII. Participarea evreilor la viața politică, economică și culturală
- VIII. Problema recunoașterii drepturilor politice ale evreilor; sionismul.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- Reviste: „Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae” (SAHIR) , vol. I –X, Ed. Hasefer, București.
- Beck, Erich, *Bibliographie zur Landeskunde der Bukowina*, vol. I (literatura până în 1964), München, 1966; vol. II (literatura 1965-1975), Dortmund, 1985; vol. III (literatura 1976-1996), München, 2000.
- Boicu, Leonid, *Despre structura socială a orașului moldovenesc la mijlocul secolului al XIX-lea*, în: „Studii”, an XVI, 1963, nr. 2.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Din tezaurul documentar sucevean. Catalog de documente.1388-1849*, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București 1983, 750 p. (coautori: Vasile Miron, Gavril Irimescu, Sevastița Irimescu).
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Suceava file de istorie. Documente privitoare la istoria orașului. 1388-1918*, vol. I, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București 1989, 861 p. + 1 hartă în afara textului (coautori: V. Miron, I. Caproșu, G. Irimescu).
- Vitcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Populația evreiască din Bucovina. Statut juridic, evoluție demografică și economico-socială la cumpănă de veacuri (XVIII-XIX)*, în SAHIR, tom. II, București, 1997, p. 115-124.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Bucovina habsburgică de la anexare la Congresul de la Viena. Iosefinism și postiosefinism. 1774-1815*, Fundația Academică „A.D. Xenopol”, Iași, 1998.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *O consemnare privind populația evreiască din orașul Suceava*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. III, Editura Hasefer, București 1998, p.147-159.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Reprezentarea evreimii în Dieta Bucovinei (1861-1918)*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. V, Editura Hasefer, București 2000, p.198-213.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Structura economico-socială a populației evreiești din Bucovina. 1848-1914*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. VI, Editura Hasefer, București 2001, p. 188-200.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Recunoașterea evreilor ca naționalitate în Monarhia de Habsburg la începutul secolului XX. Deziderat și realitate politică*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. VII, Editura Hasefer, București 2002, p. 111-124.

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, Vitcu, Dumitru, *Emigrarea evreilor est-europeni în America la începutul secolului al XX-lea (Motivații, strategii și implicații politice)*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. VIII, Editura Hasefer, București 2003, p. 75-96
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Instituirea dreptului de vot universal în Bucovina în primul deceniu al secolului XX. Implicații politice și naționale*, în “Anuarul Institutului de Istorie “A. D. Xenopol”, t. XLI, 2004, Editura Academiei Române, Iași, 2004, p. 205-214
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Ausgleich”-ul din 1910, o încercare de rezolvare a problemei naționalităților în Bucovina habsburgică*, în vol: Dumitru Ivănescu, Marius Chelcu (ed.), *Istorie și societate în spațiul est-carpatic (secolele XIII-XX). Omagiu profesorului Alexandru Zub*, Editura Junimea, Iași, 2005, p. 367-378
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918). Contribuții la istoria parlamentarismului în spațiul central-est european*, Editura Junimea, Colecția Historia Magistra Vitae (coordonatori: dr. Dumitru Ivănescu, dr. Dumitru Vitcu), Iași, 2004
- Corbea-Hoisie, Andrei; Le Rider, Jaques (ed.), *Metropole und Provinzen in Altösterreich (1880-1918)*, Polirom, Iași, Böhlau, Wien, 1996.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *Paul Celan și ”meridianul” său. Repere vechi și noi pe un atlas central-european*, Polirom, Iași, 1998.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *La Bucovine. Éléments d’histoire politique et culturelle*, Paris, 2004.
- Eisenberg, Josy, *O istorie a evreilor*, Ed. Humanitas, București, 1993.
- Corivan, Nicolae, *Organizarea financiară a Moldovei de la 1832 la 1849*, în: AIIAX, vol. III, 1966.
- Glück, Eugen, *Evreii din Bucovina în perioada 1774-1786*, în „Analele Bucovinei”, III, nr. 1/1996, p. 111-129.
- Glück, Eugen, *Evreii din Bucovina în perioada 1786-1849*, în „Analele Bucovinei”, VII, nr. 1/2000, p. 139-155.
- Gold, Hugo (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukovina*, vol. I, II, Tel-Aviv, 1958.
- Hazard, Paul, *Gândirea europeană în secolul al XVIII-lea. De la Montesquieu la Lessing*, București, 1981.
- Iacobescu, Mihai, *Din istoria Bucovinei (1774-1862)*, vol. I, Ed. Academiei Române, București, 1993.
- Centru pentru Studiul Evreilor din România, *Jaloane pentru o viitoare istorie*, CSIER, București, 1999.
- Johnston, William M., *Spiritul Vienei. O istorie intelectuală și socială. 1848-1938*, Ed. Polirom, Iași, 2000.
- Kuller, Harry, *Opt studii despre istoria evreilor din România*, Ed. Hasefer, București, 1997.

- Lihaciu, Ioan, *Unele aspecte din procesul intentat de Max Diamant pentru recunoașterea oficială de către administrația Imperiului Habsburgic a idișului*, în SAHIR, tom. V, București, 2000, p. 185-197.
- Mărieș, Stela, *Supușii străini din Moldova în perioada 1781-1862*, Iași, 1985.
- Nistor, Ion, *Istoria Bucovinei*, Ed. Humanitas, București, 1991.
- Torouțiu, I.E., *Poporația și clasele sociale în Bucovina*, București, 1915.
- Ungureanu, Constantin, *Bucovina în perioada stăpânirii austriece. 1774-1918*, Chișinău, 2003
- Zöllner, Erich, *Istoria Austriei*, vol. I, II, Ed. Enciclopedică, București, 1997.
- Zub, Alexandru (ed.), *Identitate / alteritate în spațiul cultural românesc*, Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1996.

Tematica și bibliografia seminarilor

1. Seminar introductiv: tematică și bibliografie.

2. Situația evreilor în Europa și în Moldova în secolul al XVIII-lea.

Bibliografie

- Hazard, Paul, *Gândirea europeană în secolul al XVIII-lea. De la Montesquieu la Lessing*, București, 1981.
- Chaunu, Pierre, *Civilizația Europei în Secolul Luminilor*, vol. I-II, Ed. Meridiane, București, 1986.
- Goulemot, J. M.; Launay, M., *Le Siècle des Lumières*, Paris, 1968.
- Godechot, J., *La Grande Nation: L'expansion révolutionnaire de la France dans le monde. 1789-1799*, vol. I-II, Paris, 1956.
- Johnson, Paul, *O istorie a evreilor*, București, 1999.
- Dubnov, Simion, *Istoria Hasidismului*, vol. I, Hasefer, București 1998.
- Eisenberg, Josy, *O istorie a evreilor*, Ed. Humanitas, București, 1993.
- Hantsch, Hugo, *Die Geschichte Österreichs*, vol. II, Graz-Wien-Köln/Reihn, 1953.
- Zöllner, Erich, *Istoria Austriei*, vol. I, II, Ed. Enciclopedică, București, 1997.
- Mahler, R., *A History of Modern Jewry. 1780-1815*, London, 1971.

3. Evoluția demografică a populației evreiești din Moldova și Bucovina. 1774-1918

Bibliografie

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Din tezaurul documentar sucevean. Catalog de documente. 1388-1849*, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București 1983, 750 p. (coautori: Vasile Miron, Gavril Irimescu, Sevastița Irimescu).
- Vîtcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Suceava file de istorie. Documente privitoare la istoria orașului. 1388-1918*, vol. I, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București 1989, 861 p. + 1 hartă în afara textului (coautori: V. Miron, I. Caproșu, G. Irimescu).
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Populația evreiască din Bucovina. Statut juridic, evoluție demografică și economico-socială la cumpănă de veacuri (XVIII-XIX)*, în SAHIR, tom. II, București, 1997, p. 115-124.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Bucovina habsburgică de la anexare la Congresul de la Viena. Iosefinism și postiosefinism. 1774-1815*, Fundația Academică „A.D. Xenopol”, Iași, 1998.

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *O consemnare privind populația evreiască din orașul Suceava*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. III, Editura Hasefer, București 1998, p.147-159.
- Glück, Eugen, *Evreii din Bucovina în perioada 1774-1786*, în „Analele Bucovinei”, III, nr. 1/1996, p. 111-129.
- Glück, Eugen, *Evreii din Bucovina în perioada 1786-1849*, în „Analele Bucovinei”, VII, nr. 1/2000, p. 139-155.
- Gold, Hugo (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukovina*, vol. I, II, Tel-Aviv, 1958.
- Iacobescu, Mihai, *Din istoria Bucovinei (1774-1862)*, vol. I, Ed. Academiei Române, București, 1993.

4. Structura economico-socială a populației evreiești din Moldova și Bucovina. 1848-1914

Bibliografie

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Structura economico-socială a populației evreiești din Bucovina. 1848-1914*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. VI, Editura Hasefer, București 2001, p. 188-200.
- Vitcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.
- Mărieș, Stela, *Supușii străini din Moldova în perioada 1781-1862*, Iași, 1985.
- Boicu, Leonid, *Despre structura socială a orașului moldovenesc la mijlocul secolului al XIX-lea*, în: „Studii”, an XVI, 1963, nr. 2.
- Corivan, Nicolae, *Organizarea financiară a Moldovei de la 1832 la 1849*, în: AIIAX, vol. III, 1966.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *The Jews of Bukovina in the Nineteenth Century – A demographic Analysis*, in volumul II: *The History of the Jews in Romania. The Nineteenth Century*. Tel Aviv University, 2005, p. 345-361.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *Paul Celan și "meridianul" său. Repere vechi și noi pe un atlas central-european*, Polirom, Iași, 1998.
- Gold, Hugo (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukovina*, vol. I, II, Tel-Aviv, 1958.
- Nistor, Ion, *Istoria Bucovinei*, Ed. Humanitas, București, 1991.
- Torouțiu, I.E., *Poporația și clasele sociale în Bucovina*, București, 1915.
- Reifer, Manfred, *Istoria evreilor din Bucovina după ocupația austriacă*, în volumul: *Evreii din România în texte istoriografice*, Ed. Hasefer, București, 2004.
- Ungureanu, Constantin, *Bucovina în perioada stăpânirii austriece. 1774-1918*, Chișinău, 2003

5. Evreii din Moldova și Bucovina între tradiție și emancipare.

Bibliografie

- Corbea-Hoisie, Andrei, *Paul Celan și "meridianul" său. Repere vechi și noi pe un atlas central-european*, Polirom, Iași, 1998.
- Iancu, Carol, *Evreii din România (1866-1919). De la excludere la emancipare*, București, 1996.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *Karl Emil Franzos și Mihai Eminescu. Lecția unei polemici „la distanță”*, în SAHIR, tom. III, București, 1998.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *La Bucovine. Éléments d'histoire politique et culturelle*, Paris, 2004.
- Dan, Dimitrie, *Evreii din Bucovina*, Societatea tipografică bucovineană, Cernăuți, 1899.
- Dubnov, Simion, *Istoria Hasidismului*, vol. I, Hasefer, București 1998.
- Gold, Hugo (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukovina*, vol. I, II, Tel-Aviv, 1958.
- Johnston, William M., *Spiritul Vienei. O istorie intelectuală și socială. 1848-1938*, Ed. Polirom, Iași, 2000.
- Lichtblau, Albert, *Jewries in Galicia and Bukovina, in Lemberg and Czernowitz – Two divergent examples of Jewish communities in the east of the Austro-Hungarian Monarchy*, New York, 1996.
- Vitcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.

- Wagner, Rudolf, *Deutsches Kulturleben in der Bukowina*, Wien, 1981.

6. Statutul juridic al evreilor în timpul domniei lui Carol I

Bibliografie

- Ivănescu, Dumitru, *Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității*, Iași, 2001.
- Vitcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.
- Iancu, Carol, *Evreii din România (1866-1919). De la excludere la emancipare*, București, 1996.
- Berindei, Dan, *Constituirea statului național în context european*, în: *Cuza Vodă. In memoriam*, Iași, 1973.
- Berindei, Dan, *Les Juifs dans les Principautés Unies (1859-1865)*, în SHVUT, Tel Aviv University, 1993, nr. 16.
- Ivănescu, Dumitru, *Situația evreilor din Principatele Române în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*, în SAHIR, VI, 2001.
- Vitcu, Dumitru, *Emanciparea evreilor români în gândirea și practica kogălniceană*, în SAHIR, II, 1997.

7. Evreii în viața politică a Bucovinei și României (a doua jumătate a sec. XIX-începutul sec. XX)

Bibliografie

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Reprezentarea evreimii în Dieta Bucovinei (1861-1918)*, în “Studia et Acta Historiae Iudaeorum Romaniae”, coordonatori: dr. Silviu Sanie, dr. Dumitru Vitcu, t. V, Editura Hasefer, București 2000, p.198-213.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Instituirea dreptului de vot universal în Bucovina în primul deceniu al secolului XX. Implicații politice și naționale*, în “Anuarul Institutului de Istorie “A. D. Xenopol”, t. XLI, 2004, Editura Academiei Române, Iași, 2004, p. 205-214
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918). Contribuții la istoria parlamentarismului în spațiul central-est european*, Editura Junimea, Colecția Historia Magistra Vitae (coordonatori: dr. Dumitru Ivănescu, dr. Dumitru Vitcu), Iași, 2004.
- Corbea-Hoisie, Andrei, *La Bucovine. Éléments d’histoire politique et culturelle*, Paris, 2004.
- Gold, Hugo (ed.), *Geschichte der Juden in der Bukovina*, vol. I, II, Tel-Aviv, 1958.
- Iorga, N., *Problema evreiască în Cameră*, Văleni de Munte, 1910.
- Vitcu, D.; Ivănescu, D.; Turliuc, C., *Modernizare și construcție națională în România. Rolul factorului alogen. 1832-1918*, Iași, 2002.

8. Problema recunoașterii evreilor din Bucovina ca naționalitate.

Bibliografie

- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918). Contribuții la istoria parlamentarismului în spațiul central-est european*, Editura Junimea, Colecția Historia Magistra Vitae (coordonatori: dr. Dumitru Ivănescu, dr. Dumitru Vitcu), Iași, 2004.
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Instituirea dreptului de vot universal în Bucovina în primul deceniu al secolului XX. Implicații politice și naționale*, în “Anuarul Institutului de Istorie “A. D. Xenopol”, t. XLI, 2004, Editura Academiei Române, Iași, 2004, p. 205-214
- Ceaușu, Mihai-Ștefan, *Ausgleich”-ul din 1910, o încercare de rezolvare a problemei naționalităților în Bucovina habsburgică*, în vol: Dumitru Ivănescu, Marius Chelcu (ed.), *Istorie și societate în spațiul est-carpatic (secolele XIII-XX). Omagiu profesorului Alexandru Zub*, Editura Junimea, Iași, 2005, p. 367-378
- Corbea-Hoisie, Andrei, *La Bucovine. Éléments d’histoire politique et culturelle*, Paris, 2004.
- Lihaciu, Ioan, *Unele aspecte din procesul intentat de Max Diamant pentru recunoașterea oficială de către administrația Imperiului Habsburgic a idișului*, în SAHIR, tom. V, București, 2000, p. 185-197.

Evaluare: 70% cele două referate elaborate pe parcursul semestrului; 30% activitatea de seminar.

Dr. Mihai-Ștefan Ceaușu

Dr. Dumitru Ivănescu